

Uitvinden in Nederland

Wie zich verdiept in de moeilijkheden die de meeste uitvinders ondervinden bij het realiseren van hun uitvindingen en het op de markt brengen ervan, kan alleen maar constateren dat Edisons verzuchting, dat het geniale is opgebouwd uit één deel inspiratie en drie delen transpiratie, nog een zeer gunstige voorstelling van zaken geeft. Het beeld van de uitvinder als een Willie Wortel die op een achternamiddag de meest vernuftige apparaten in elkaar knutselt, heeft maar weinig met de realiteit te maken. In werkelijkheid komen de meeste uitvinders te staan voor een lange reeks problemen van zeer uiteenlopende aard: technisch, commercieel, financieel en sociaal. Daarbij brengen van de vele duizenden die in hun hoekje in de kelder of op zolder al hun geld en vrije tijd in hun vinding steken, slechts zeer weinigen het tot een produkt dat marktkansen heeft.

„De weg van uitvinding tot produkt is vol voetangels en klemmen”, schrijft de Rijksnijverheidsdienst in de laatste uitgave van haar bulletin *Rndee*. Als het „eureka” eenmaal heeft geklonken, beginnen veel problemen zelfs pas. Problemen die met het uitvinden als zodanig niet veel te maken hebben: de technische uitvoering en vervolmaking van het idee; het vinden van deskundigen die de uitvinding beoordelen zonder er zelf mee vandoor te gaan; het aanvragen van octrooien en de formaliteiten die daarmee gepaard gaan (tekeningen, technische beschrijvingen e.d.); problemen t.a.v. de kosten die het verkrijgen en in stand houden van een octrooi vergt (dat loopt in de duizenden guldens); het vinden van bedrijven die de uitvinding in produktie willen nemen; het verkennen van de markt en het aantrekken van financieringsmiddelen voor het realiseren van een meestal zeer riskant project. Kortom, de uitvinder zit in een uiterst moeilijk parket.

Sinds kort is er echter een nieuwe instantie waar hij voor hulp en begeleiding kan aankloppen. Als een uitvloeisel van het congres: „De uitvinder aan het woord”, dat op 7 juni dit jaar in het Utopiacomplex in Rotterdam werd gehouden, is een nieuwe stichting in het leven geroepen: de Stichting Uitvinderscentrum Nederland ID-NL. Tijdens de Internationale Uitvindersbeurs op 21 november jl. in Rotterdam vond de oprichting plaats. Het centrum wil een eerste opvang bieden aan uitvinders die een idee hebben ontwikkeld, maar niet weten welke stappen nodig zijn om tot uitvoering te komen. Van het Ministerie van Economische Zaken is een subsidie ontvangen.

Op het Rotterdamse congres in juni kwam zeer duidelijk naar voren dat er grote behoefte is aan een dergelijk centrum, dat dicht bij de uitvinder staat. De bestaande instanties op dit gebied: de Rijksnijverheidsdienst en TNO, blijken met name voor de individuele uitvinder toch niet in alle gevallen voldoende begeleidingsmogelijkheden te kunnen bieden. In de meeste ons omringende landen bestaan al langer vergelijkbare organisaties.

ID-NL is opgezet naar het voorbeeld van het Deense

„Opfinderkontoret”, waarmee gunstige ervaringen zijn opgedaan. Er is een deskundigen-panel waarin enkele tientallen deskundigen uit verschillende vakgebieden zitten en dat de uitvinding op haar waarde kan taxeren en advies kan uitbrengen over de stappen die verder zouden moeten worden ondernomen om de uitvinding met succes uit te werken en te introduceren. Het Deense uitvinderscentrum verwerkt op een zelfde manier ettelijke honderden ideeën per jaar. Nog geen 10% daarvan wordt als „goed idee” bestempeld, en een wat hoger percentage krijgt het voordeel van de twijfel. Uiteindelijk bereikt evenwel niet meer dan 5% van de ideeën het commerciële stadium.

Naast het voorzien in een eerste opvang voor de uitvinder, is het van veel belang dat het Uitvinderscentrum kan uitgroeien tot een verzamelpunt van informatie en contacten rondom het uitvinden. Op die wijze kan een infrastructuur voor kennishandel tot stand worden gebracht, die tot dusver in Nederland grotendeels ontbrak. Het gevaar dat kansrijke ideeën een stille en al te vroege dood sterven, kan daardoor worden verkleind.

Het is moeilijk te zeggen hoe groot de betekenis van de uitvindersactiviteiten van individuele knutselaars voor de nationale economie moet worden geschat. Wie kan bijvoorbeeld voorspellen of de hygiënische WC-bril, de tegenlicht-camera, de achteruitkijkspiegel zonder „dooie hoek” of de energiebesparende badkuip, die op de uitvindersbeurs in Rotterdam werden gepresenteerd, geen grote toekomst tegemoet gaan en zullen leiden tot nieuwe werkgelegenheid en exportkansen. Evenmin is bekend hoe in ons land de verhouding ligt tussen het aantal nieuwe produkten waarvan het idee door een individuele uitvinder is uitgebroed en het aantal dat in research-laboratoria van grote of kleine bedrijven is ontwikkeld. Wel is er een schatting voor de Verenigde Staten waarin die verhouding op fifty-fifty wordt gesteld.

Misschien wel het opmerkelijkste aspect van de herleefde belangstelling voor het uitvinden is dat het opnieuw kan worden gezien als een blijk van verandering van klimaat. Zaken als risico nemen, industriële activiteit en technische ontwikkeling, die jarenlang met een zekere argwaan zijn bekeken, kunnen thans duidelijk op een positievere waardering rekenen. Dat was al te zien aan de reacties op het WRR-rapport over de *Plaats en toekomst van de Nederlandse industrie*, de recente oprichting door banken van participatiemaatschappijen die risicokapitaal verstrekken, de groeiende belangstelling bij universiteiten en hogescholen voor samenwerking met het bedrijfsleven, en nu is er de aandacht voor de problematiek van het uitvinden. Dat is een ontwikkeling die niet alleen aan de individuele uitvinder ten goede kan komen, maar ook aan de onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteit in het algemeen. Daar kan de Nederlandse economie alleen maar baat bij hebben.

L. van der Geest